

papegaai was weggevlogen Aan de Groenmarkt (dergelijke druk-sels zijn historisch).

Hierbij moeten we het laten. Men ziet intusschen dat er aan die onnoozele, dagelijks door duizenden menschen gebruikte voorzetsels bij straatnamen een stuk locale geschiedenis vastzit dat wel de moeite waard is te worden opgetekend, voordat het geheel verloren gaat. En dat ook die oude Het's met het vroegere spraakgebruik moeten samenhangen.

Nog één waarschuwing. Wie bij een binnenstads-bevolking wil onderzoeken of zij bijvoorbeeld Het Zijl zegt, moet niet op den man af gaan vragen: Zeggen ze hier De of Het Zijl? De onontwikkelden begrijpen de vraag niet, en de eenigszins ontwikkel-den in wie nog iets van het taal-onderwijs is blijven hangen, beginnen dan te aarzelen. De beste methode is, eerst zelf door de straat of het steegje heen te loopen, daar een of anderen naam, bijv. Hazekorrel, te onthouden, en dan in de omgeving langs z'n neus weg te vragen: Woont hier ergens in de buurt een familie Hazekorrel? Meestal krijgt men dan spontaan te hooren, of het De of Het Zijl is.

Vorden.

B. KRUITWAGEN, O.F.M.

DE UTRECHTSE GOUD- EN ZILVERSMID ASUERES VAN BORCULO.

In een zeer gedocumenteerde en rijk geïllustreerde bijdrage over de zilversmid, die zich tekent met het monogram A. v. B. geeft Mevrouw Th. M. Duijvené de Wit-Klinkhamer in het tijdschrift „Oud-Holland” (1948, blz. 78 v.v.) enige lezenswaardige beschouwingen. Uitgangspunt voor haar studie waren vier zilveren schalen in het Friesch Museum te Leeuwarden en twee uit het Rijksmuseum te Amsterdam, die tezamen in 1927 geëxposeerd waren op de tentoonstelling van Friesch zilverwerk te Leeuwarden. Deze schalen hebben gelijke afmetingen, zijn omgeven met dezelfde georneerde rand en hebben bodems met gedreven voorstellingen uit de grieksche mythologie en vormen tezamen een samenhangend geheel. Op twee dezer is op de achterzijde een alliantiewapen gegraveerd; zij zijn gemerkt met het monogram H. C. In 1921 heeft E. Voet dit monogram kunnen vaststellen. Het is van de Leeuwarder zilversmid Hans Christiaens, die de schalen in 1631 moet hebben gemaakt. Sindsdien staat het zestal kunstwerken op de naam van Hans Christiaens geboekt.

De schrijfster is, na een diepgaand stijlcritisch onderzoek tot de conclusie gekomen, dat hier niet van een — i. c. Hans Christiaens — maar van twee meesters gesproken moet worden. Zij meent vier dezer schalen, die duidelijk een andere maker verraden, van de groep te moeten afscheiden. Na elk dezer schalen uitvoerig gekarakteriseerd en de afzonderlijke elementen ontleed te hebben, is het

mogelijk geworden om de reeks in belangrijke mate uit te breiden. Doch dan dringt zich de vraag op, wie de maker van deze werken is geweest. Eerder waren enige stukken uit de reeks door de schrijfster geformeerd, als werk van Adam van Vianen, de Utrechtse zilversmid, vermeld worden. Echter is Adam van Vianen, tot zekere hoogte, nog heden ten dage een probleem, vooral door zijn nauwe artistieke verwantschap met zijn broer Paulus. Slechts uit een beperkt aantal scheppingen is de aard van zijn stijl op te bouwen. De schrijfster concludeert dat ook hij de maker van de bovengenoemde werken niet geweest kan zijn.

Tot de werken, die op stylistische gronden in de reeks dienen geplaatst te worden, behoort ook een zilveren relief, voorstellende „De Kruisiging”, in 1929 in particulier bezit te Bremerhaven en gemerkt met het monogram A. V. B. Wij hebben dus gefundeerde redenen om de gehele groep als gemaakt door de meester A. V. B. te beschouwen. Welke kunstenaar zich achter dit monogram verschuilt, is tot heden niet tot volkomen klaarheid gebracht. De stylistische verwantschap met de scheppingen uit de Utrechtse school, was min of meer dwingend om daar ter stede een onderzoek in te stellen. Op een koperen plaat in het Centraal-Museum zijn de namen gegraveerd van de leden van het goudsmidengilde van 1586 af en daaronder komt inderdaad het monogram A. V. B. voor en daarachter de naam: Asuerus van Borculo. Deze Asuerus van Borculo wordt in verschillende archivalia vermeld. Hij was een kleinzoon van de bekende boekdrukker Herman van Borculo en zoon van Hendrik van Borculo, eveneens boekdrukker en uitgever. Zijn broer Nicolaas van Borculo was schilder, van wien het Centraal Museum — het enig bekende — werk bezit, het portret van de raadsheer Hendrik van Zijl. Verder weten wij van Asuerus van Borculo, dat hij in 1614 is gehuwd en in hetzelfde jaar „meester” is geworden. In 1641 was hij „busmeester” en in 1643—'46 deken van het goudsmidengilde. In 1662 tekent hij een notariale acte met de letters A. V. B. „vermits hem het gezicht manqueert”. In 1663 is hij overleden.

De jaren van zijn werkzaamheid zouden een toeschrijving van de groep werken mede kunnen steunen. Er is echter geen enkele omschrijving van zijn artistieke arbeid, noch een werk bekend geworden, dat ons volkomen zekerheid in deze kan geven. En voorzichtigheid is geboden, omdat er nog een meester is, die de drager zou kunnen zijn van het monogram, n.m. Arent van Bolten van Swol. Van hem weten wij, dat hij vele ontwerpen met mythologische voorstellingen voor zilversmeden heeft gemaakt en ook zelf uitvoerend goudsmid was. In het stadium, waarin het onderzoek thans is gekomen, kan dus niet met stelligheid Asuerus van Borculo als de maker van de zilverwerken worden genoemd. Wij zullen moeten wachten op een vondst, die de gewenste zekerheid schenkt.